

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ - Υπογεγραμμένο Από:
STAMATINA CHARALAMPOPOULOU
Ημερομηνία: 2018.10.10 14:46:17 EEST

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

ΑΘΗΝΑ, 10.10.2018

Α.Π.: ΚΗΚΕ 00291 ΕΞ 2018 ΕΜΠ

Ταχ. Δ/ση : Καραγεώργη Σερβίας 8
Ταχ. Κώδικας : 101 84 Αθήνα
Πληροφορίες : Ζ. Ιωαννάτου
Ι. Κωστόπουλος
Τηλέφωνο : 210-33.75.575
210-33.75.576
FAX : 210-33.75.595
E-Mail : kemke@minfin.gr

ΠΡΟΣ: ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡ/ΤΩΝ &
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Π.Δ.Ε.
ΓΕΝ. Δ/ΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΠ. ΑΥΤ/ΣΗΣ &
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Σταδίου 27, 10183 Αθήνα
(μέσω email: s.mpesiou@ypes.gr)

ΘΕΜΑ: Γνωμοδότηση ΓΝ 050/2018 αναφορικά με σχέδιο πρόσκλησης για την υποβολή αιτημάτων ένταξης στο Πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι».

Σε συνέχεια του από 9.10.2018 e-mail σας αναφορικά με το εν θέματι ζήτημα, σημειώνουμε τα εξής, ως προς τα θέματα κρατικών ενισχύσεων:

Η υπό εξέταση πρόσκληση αφορά την χρηματοδότηση Δήμων και των νομικών προσώπων αυτών (ΝΠΙΔ) για την ανέγερση και αποκατάσταση δημοτικών κτιρίων, με στόχο την αξιοποίηση της δημοτικής τους περιουσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 107 παρ.1 της ΣΛΕΕ «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

Καταρχήν επομένως, οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται μόνο όταν ο δικαιούχος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, υπό την έννοια ότι παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες σε μια αγορά. Αντίθετα, οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων δεν εφαρμόζονται όταν το Δημόσιο ή μια δημόσια οντότητα π.χ. ένας Δήμος, ασκεί δημόσια εξουσία, υπό την έννοια ότι ασκεί μια δραστηριότητα που εμπίπτει στις ουσιώδεις λειτουργίες του Κράτους και δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) για την έννοια της κρατικής ενίσχυσης (2016/C 262/01), στην περίπτωση χρηματοδότησης υποδομών, οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που μια υποδομή προορίζεται να αποτελέσει αντικείμενο εμπορικής/οικονομικής εκμετάλλευσης.

Υπό αυτό το πρίσμα, η δημόσια χρηματοδότηση υποδομών που προορίζονται για δραστηριότητες τις οποίες το κράτος εκτελεί κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας ή που δεν χρησιμοποιούνται για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε μια αγορά εξαιρείται από την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, υποδομές που προορίζονται ή χρησιμοποιούνται για την παροχή υπηρεσιών που οι Δήμοι παρέχουν στους δημότες, όπως είναι τα

δημαρχικά μέγαρα, σχολεία, δημοτικά ιατρεία, ΚΑΠΗ κλπ. Επίσης, εξαιρούνται της εφαρμογής των κανόνων κρατικών ενισχύσεων υποδομές που είναι διαθέσιμες για δωρεάν δημόσια χρήση όπως για παράδειγμα, παιδικές χαρές, πάρκα, υποδομές για αθλητικές, πολιτιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες με ελεύθερη πρόσβαση για το κοινό, χωρίς δηλ. την υποχρέωση καταβολής οικονομικού ανταλλάγματος.

Σημειώνεται επίσης ότι εάν η υποδομή έχει μικτή χρήση, δηλ. χρησιμοποιείται για οικονομική και για μη οικονομική δραστηριότητα, η χρηματοδότησή της ενδέχεται να μην εμπίπτει καθόλου στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων κρατικών ενισχύσεων, όταν η οικονομική χρήση είναι αμιγώς επικουρική, δηλ. όταν η οικονομική δραστηριότητα συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία της υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτήν ή συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση της. Αυτό συμβαίνει κατά κανόνα όταν υπάρχουν βοηθητικές οικονομικές δραστηριότητες που είναι περιορισμένης εμβέλειας σε σχέση με τη δυναμικότητα της υποδομής, όπως είναι εστιατόρια, καταστήματα ή επί πληρωμή στάθμευση (πάρκινγκ), που εξυπηρετούν υποδομές μη οικονομικού χαρακτήρα.

Στις υπόλοιπες περιπτώσεις που οι υπό χρηματοδότηση υποδομές προβλέπεται να αξιοποιηθούν εμπορικά, κι επομένως υφίσταται οικονομική δραστηριότητα, εξετάζεται η πλήρωση και των λοιπών κάτωθι προϋποθέσεων για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης στο εν λόγω μέτρο, οι οποίες πρέπει να ισχύουν σωρευτικά:

1. Να παρέχεται από το κράτος ή με κρατικούς πόρους
2. Να ενέχει οικονομικό πλεονέκτημα για τους δικαιούχους
3. Να είναι επιλεκτικό, ήτοι να αφορά ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής, και
4. Να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών-μελών και να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

Δεδομένου ότι τα τρία πρώτα ως άνω στοιχεία πληρούνται στην προκειμένη περίπτωση, εξεταστέο είναι κατά πόσον πληρούνται και το τέταρτο στοιχείο προκειμένου να τύχουν εφαρμογής οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Ως προς το σημείο αυτό, επισημαίνονται ειδικότερα τα εξής:

Η ΕΕ έχει κρίνει σε διάφορες αποφάσεις της ότι ορισμένα μέτρα χρηματοδότησης υποδομών, ιδίως τοπικών ή δημοτικών υποδομών, δεν είναι σε θέση να προκαλέσουν στρέβλωση του ανταγωνισμού, ακόμη και εάν οι υποδομές αυτές αποτελούν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης. Αυτό συμβαίνει ιδίως όταν οι υποδομές έχουν τοπική ή περιορισμένη εμβέλεια και προορίζονται να καλύψουν κατά κύριο λόγο την τοπική ζήτηση. Για παράδειγμα, η κατασκευή τοπικών εγκαταστάσεων αναψυχής, αθλητικών κέντρων, κολυμβητηρίων, μικρών μουσείων κ.α. που εξυπηρετούν κυρίως τοπικούς χρήστες και των οποίων ο αντίκτυπος στις διασυνοριακές συναλλαγές/επενδύσεις είναι πολύ μικρός, είναι απίθανο να επηρεάσει τις ενδοενοσιακές συναλλαγές και να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό.

Όπως προκύπτει από την πρακτική των αποφάσεων της ΕΕ, ο μη επηρεασμός του ενδωενωσιακού εμπορίου, στην περίπτωση κρατικής χρηματοδότησης μιας υποδομής, μπορεί να στοιχειοθετηθεί, ενδεικτικά, επί τη βάση των παρακάτω παραμέτρων:

1) Την περιορισμένη περιοχή εντός του κράτους μέλους όπου δραστηριοποιείται η επιχείρηση και τον μικρό πληθυσμό της περιοχής αυτής.

2) Το ότι η δραστηριότητα του δικαιούχου απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε τοπικούς πελάτες, λαμβάνοντας υπόψη το είδος και τα ειδικά (εγγενή) χαρακτηριστικά (π.χ. γλώσσα) της δραστηριότητας, τον αριθμό και τον τόπο κατοικίας των χρηστών/πελατών του προϊόντος/υπηρεσίας, καθώς και το αμελητέο ποσοστό των πελατών από άλλα κράτη μέλη.

3) Τον σκοπό του μέτρου που πρέπει να είναι άλλος από την αύξηση των δραστηριοτήτων του δικαιούχου (γιατί τότε θα μπορούσε να προσελκύσει επενδυτές από άλλα κράτη μέλη).

4) Τυχόν ενδείξεις για ενδιαφέρον επενδυτών από άλλα κράτη μέλη να παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες/προϊόντα.

5) Την κατάσταση της σχετικής αγοράς εν γένει (τοπική και όχι διεθνής) τόσο για τον δικαιούχο όσο και για τους ανταγωνιστές του και την κατάσταση του δικαιούχου (κύκλος εργασιών, δυναμικότητα υποδομών, μερίδιο αγοράς).

6) Το χαμηλό ποσό της κρατικής χρηματοδότησης.

Συνεπώς, το κατά πόσο ο τοπικός χαρακτήρας ενός μέτρου κρατικής χρηματοδότησης μιας υποδομής μπορεί να επηρεάσει ή όχι τις ενδοενωσιακές συναλλαγές αξιολογείται κάθε φορά ad hoc βάσει των παραπάνω κριτηρίων και της σχετικής τεκμηρίωσης. Για διευκόλυνσή σας ως προς το ζήτημα αυτό, επισυνάπτεται το από 19/11/15 αναλυτικό σημείωμα της Μονάδας Κρατικών Ενισχύσεων (ΜοΚΕ) του ΚΔΕΟΔ.

Στις περιπτώσεις που δεν μπορεί τεκμηριωμένα να υποστηριχθεί ότι η χρηματοδότηση θα έχει μόνο τοπικό αντίκτυπο, και επομένως πληρούνται σωρευτικά όλα τα κριτήρια για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, πρέπει εν συνεχεία να εξετάζεται η συμβατότητα της ενίσχυσης με τους ενωσιακούς κανόνες.

Στο πλαίσιο αυτό, ως βάση για την συμβατότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός (ΓΑΚ) 651/2014 – όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό 1084/2017 - χωρίς να απαιτείται κοινοποίηση στην ΕΕ προς έγκριση, εφόσον το έργο εμπίπτει σε κάποια από τις κατηγορίες που καλύπτει ο ΓΑΚ και τηρούνται όλοι οι σχετικοί όροι και προϋποθέσεις.

Ειδικότερα, θα μπορούσε να εξεταστεί η χρήση των παρακάτω άρθρων του ΓΑΚ, ενδεικτικά:

Άρθρο 53: Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς. Οι ενισχύσεις μπορεί να χορηγούνται μεταξύ άλλων για την κατασκευή, αναβάθμιση, απόκτηση, συντήρηση ή/και βελτίωση πολιτιστικών υποδομών όπως π.χ. μουσεία, βιβλιοθήκες, πολιτιστικά κέντρα ή χώροι, αίθουσες συναυλιών κλπ, εφόσον οι υποδομές αυτές χρησιμοποιούνται κατά το 80% τουλάχιστον της δυναμικότητάς τους ετησίως, τόσο σε χρόνο όσο και σε χώρο, για πολιτιστικούς σκοπούς. Το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών και του κέρδους εκμετάλλευσης της επένδυσης, το οποίο αφαιρείται από τις επιλέξιμες δαπάνες εκ των προτέρων, βάσει εύλογων προβλέψεων, ή μέσω μηχανισμού ανάκτησης. Για τις ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν τα 2 εκατ. ευρώ, το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης μπορεί να καθοριστεί, αντί με τη μέθοδο που αναφέρεται ανωτέρω, στο 80 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 55: Ενισχύσεις για αθλητικές υποδομές και πολυλειτουργικές ψυχαγωγικές υποδομές. Οι ενισχύσεις αυτές μπορεί να χορηγούνται μεταξύ άλλων για την κατασκευή ή αναβάθμιση αθλητικών υποδομών π.χ. γηπέδων και πολυλειτουργικών ψυχαγωγικών υποδομών που

προσφέρουν πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες. Η πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αυτές πρέπει να είναι ανοικτή σε διάφορους χρήστες με διαφάνεια και χωρίς διακρίσεις. Το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών και του κέρδους εκμετάλλευσης της επένδυσης, το οποίο αφαιρείται από τις επιλέξιμες δαπάνες εκ των προτέρων, βάσει εύλογων προβλέψεων, ή μέσω μηχανισμού ανάκτησης. Για τις ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν τα 2 εκατ. ευρώ, το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης μπορεί να καθοριστεί, αντί με τη μέθοδο που αναφέρεται ανωτέρω, στο 80 % των επιλέξιμων δαπανών.

- **Άρθρο 56: Επενδυτικές ενισχύσεις για τοπικές υποδομές.** Οι ενισχύσεις αυτές μπορεί να χορηγούνται για την κατασκευή ή αναβάθμιση τοπικών υποδομών που συμβάλλουν σε τοπικό επίπεδο στη βελτίωση του επιχειρηματικού και καταναλωτικού περιβάλλοντος καθώς και στον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της βιομηχανικής βάσης. Παραδείγματα τέτοιων υποδομών μπορεί να είναι στεγασμένες εμπορικές στοές, αποθήκες, δημοτικά σφαγεία κλπ. Το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών και του κέρδους εκμετάλλευσης της επένδυσης, το οποίο αφαιρείται από τις επιλέξιμες δαπάνες εκ των προτέρων, βάσει εύλογων προβλέψεων, ή μέσω μηχανισμού ανάκτησης.

- **Εναλλακτικά,** θα μπορούσε να εξεταστεί και τυχόν υπαγωγή του έργου στο **άρθρο 14 του ΓΑΚ για τις περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις.** Σε αυτήν την περίπτωση, η δημόσια δαπάνη καθορίζεται με βάση την ένταση ενίσχυσης που προσδιορίζεται στον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ελλάδας για την περίοδο 2014-2020. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στον ορισμό της αρχικής επένδυσης που αναφέρεται στο άρθρο 2 σημείο (49) του Κανονισμού.

Εκτός από τις ειδικές προϋποθέσεις συμβατότητας που αναφέρονται σε καθένα από τα παραπάνω άρθρα του ΓΑΚ, πρέπει να διασφαλίζεται και η τήρηση των γενικών προϋποθέσεων του Κεφαλαίου Ι του Κανονισμού.

Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του ΓΑΚ, υφίσταται υποχρέωση κοινοποίησης φακέλου κρατικής ενίσχυσης στην ΕΕ προς έγκριση, πριν την χορήγηση της ενίσχυσης στον δικαιούχο.

Με βάση τα ανωτέρω, κρίνεται σκόπιμο, στο πλαίσιο της παρούσας πρόσκλησης, η αίτηση που υποβάλλεται από τους δυνητικούς δικαιούχους να συνοδεύεται από την απαραίτητη τεκμηρίωση σχετικά με την μη ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, ή εναλλακτικά, σχετικά με τη συμβατότητα της ενίσχυσης με κάποιον από τους ενωσιακούς κανόνες (βλ. ΓΑΚ), η οποία εν συνεχεία να αξιολογείται στο πλαίσιο της προβλεπόμενης διαδικασίας για την ένταξη του κάθε έργου. Προς διευκόλυνση, αποστέλλουμε συνημμένα σχετικούς πίνακες με λίστες ελέγχου των όρων και προϋποθέσεων που τίθενται στα ανωτέρω άρθρα του ΓΑΚ.

Κατόπιν των ανωτέρω, και για την πληρότητα του κειμένου της ΚΥΑ, θεωρούμε σκόπιμο:

- Στο προοίμιο του σχεδίου ΚΥΑ να προστεθούν οι σχετικές αναφορές στο θεσμικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις (άρθρα 107-108 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ, Ανακοίνωση της ΕΕ για την έννοια της κρατικής ενίσχυσης 2016/C 262/01, ΓΑΚ, με παραπομπή στην δημοσίευσή τους στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ) καθώς και στην παρούσα γνωμοδότηση.

- Στο σώμα της ΚΥΑ να προστεθεί αναφορά στην υποχρέωση των φορέων να υποβάλλουν στοιχεία για την τεκμηρίωση της μη ύπαρξης ενίσχυσης, ή την συμβατότητα της ενίσχυσης, ή/και να συμπεριληφθεί σχετικός πίνακας προς συμπλήρωση στο Τεχνικό Δελτίο.

Θα θέλαμε, επίσης, να σας υπενθυμίσουμε την υποχρέωση υποβολής συνοπτικών πληροφοριών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του ΓΑΚ, όπως προβλέπεται στο άρθρο 11(α) αυτού, καθώς και στο Παράρτημα II, εντός 20 ημερών από την έναρξη ισχύος του μέτρου, ήτοι από την έναρξη ισχύος της απόφασης ένταξης του εκάστοτε έργου που συνιστά ενίσχυση και χορηγείται βάσει ΓΑΚ. Οι εν λόγω πληροφορίες εισάγονται στο ηλεκτρονικό σύστημα κοινοποιήσεων SANI της ΕΕ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην υποπαρ. Β4 του ν.4152/2013 όπως ισχύει, και υπογράφονται από την ΚΕΜΚΕ.

Επιπλέον, υφίσταται η υποχρέωση δημοσίευσης στοιχείων για τις ενισχύσεις σε μεμονωμένους δικαιούχους οι οποίες υπερβαίνουν τις 500.000 ευρώ στο ηλεκτρονικό σύστημα Transparency Award Module (TAM) της ΕΕ, εντός έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησής τους, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9.1.γ του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 & και διατάξεις της υποπαρ. Β11 του ν. 4152/2013 όπως ισχύει.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για περαιτέρω διευκρινίσεις και συνεργασία, και παρακαλούμε για τη σχετική ενημέρωσή μας όταν η παρούσα πρόσκληση δημοσιευθεί σε ΦΕΚ.

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ

- Συνημμένα: 1) Δύο πίνακες τεκμηρίωσης για τη μη ύπαρξη ΚΕ και για τη συμβατότητα της ΚΕ
2) Τέσσερις λίστες ελέγχου (checklists) των όρων των άρθρων 14, 53, 55 και 56 του ΓΑΚ 651/2014
3) Ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ελλάδας για την περίοδο 2017-2020
4) Γνωμοδοτικό σημείωμα της ΜοΚΕ/ΚΔΕΟΔ για τα μέτρα τοπικού χαρακτήρα

- Εσωτερική Διανομή: 1) Γραφ. ΓΓ Οικονομικής Πολιτικής
2) ΚΕΜΚΕ